

" राज्यातील सन्मानार्थी वृद्ध साहित्यिक व कलावंत
इत्यादींना मानधन " या योजनेंतर्गत निवड समितीची
पुनर्रचना करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्र. वृकमा ४३२०/प्र.क्र.२६९/सां.का.४
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ११ जानेवारी, २०२१

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग क्र. वृकमा २०१२/
प्र.क्र.११७/ सां.का.४, दिनांक ७ फेब्रुवारी, २०१४.
२) शासन निर्णय, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग क्र. पुरक ६९१९/
प्र.क्र.८३/सां.का.४, दिनांक ९ सप्टेंबर, २०१९
३) संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय यांचे पत्र क्र. सां.का.सं./
२१७०, दिनांक ८ डिसेंबर, २०२०

प्रस्तावना :-

राज्य शासनामार्फत सन १९५४-५५ पासून " राज्यातील मान्यवर वृद्ध साहित्यिक व
कलावंत यांना मानधन " ही योजना राबविण्यात येते. उपनिर्दिष्ट क्र. १ येथील शासन
निर्णयान्वये या योजनेची सुधारीत नियमावलीस मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदर
योजनेची पारदर्शक व लोकाभिमुख अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने सन्मानार्थी वृद्ध
साहित्यिक व कलावंत योजनेंतर्गत निवड समितीची पुनर्रचना करण्याची बाब शासनाच्या
विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

उपनिर्दिष्ट क्र. १ येथील शासन निर्णयान्वये " राज्यातील सन्मानार्थी वृद्ध
साहित्यिक व कलावंत मानधन" योजनेच्या सुधारीत नियमावलीस मान्यता देण्यात आली
होती. सदर शासन निर्णयातील परिशिष्ट-३ अधिक्रमित करण्यात येत असून या शासन
निर्णयान्वये सन्मानार्थी वृद्ध साहित्यिक व कलावंत मानधन योजनेंतर्गत निवड समितीची
खालीलप्रमाणे पुनर्रचना करण्यात येत आहे.

१. जिल्हास्तरीय निवड समिती

अ) मुंबई शहर व मुंबई उपनगर हे २ जिल्हे वगळून उर्वरित सर्व जिल्ह्यांसाठी निवड
समिती

अ.क्र.	नियुक्ती प्राधिकारी	पद
१.	मा. पालकमंत्री यांनी नियुक्त केलेला जिल्ह्यातील साहित्य / कला क्षेत्रातील ज्येष्ठ मान्यवर	अध्यक्ष
२.	मा. पालकमंत्री यांनी नियुक्त केलेला जिल्ह्यातील साहित्य / कला क्षेत्रातील ज्येष्ठ मान्यवर	उपाध्यक्ष
३.	मा. पालकमंत्री यांनी नियुक्त केलेला जिल्ह्यातील ज्येष्ठ साहित्यिक	सदस्य
४.	मा. पालकमंत्री यांनी नियुक्त केलेले जिल्ह्यातील पाच ते सहा ज्येष्ठ कलावंत	सदस्य

५.	संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी नियुक्त केलेला वर्ग १ चा अधिकारी	सदस्य
६.	सांस्कृतिक कार्य संचालनालय, विभागीय कार्यालये, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद येथील संबंधित सहाय्यक संचालक	सदस्य
७.	अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद	सदस्य सचिव

टीप :-

- संबंधित जिल्ह्यातील लोककला प्रकार तसेच दरवर्षी प्राप्त होणाऱ्या अर्जांमधील लोककलेचे प्रकार यांचा विचार करुन त्यानुसार वेगवेगळ्या कलाक्षेत्रातील ५ ते ६ ज्येष्ठ व अनुभवी कलावंतांची सदस्य म्हणून नेमणूक करावी. उदा. दाखल पुढीलप्रमाणे कलाप्रकारांची यादी देण्यात येत आहे, तमाशा / शाहिरी / भजन / किर्तन / खडीगंमत / दशावतार / झाडीपट्टी / गायन / वादन / नाटक / चित्रपट / नृत्य व इतर स्थानिक लोककला मात्र ही यादी केवळ मार्गदर्शक म्हणून देण्यात आली आहे. मात्र या यादीतील नमूद कलाप्रकारामधीलच मान्यवर सदस्य म्हणून नेमण्याचे बंधन जिल्ह्यास नसून स्थानिक कलाप्रकारानुसार जिल्हास्तरावर योग्य ज्येष्ठ कलावंतांच्या निवडीचे अधिकार जिल्ह्यास देण्यात येत आहेत.
- समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद तसेच संबंधित तालुक्यातील पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी यांनी बैठकीस उपस्थित राहून त्यांच्याद्वारे केलेल्या अर्जांच्या छाननी संदर्भात तसेच मानधनासाठी अर्जदारांना पात्र ठरविणाऱ्या योजनेच्या निकषांसंदर्भात समितीच्या सदस्यांना आवश्यक ती प्रशासकीय माहिती द्यावी.

मुंबई शहर व मुंबई उपनगर साठी निवड समिती

अ.क्र.	नियुक्ती प्राधिकारी	पद
१.	मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांनी नियुक्त केलेला जिल्ह्यातील साहित्य / कला क्षेत्रातील ज्येष्ठ मान्यवर	अध्यक्ष
२.	मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांनी नियुक्त केलेला जिल्ह्यातील साहित्य / कला क्षेत्रातील ज्येष्ठ मान्यवर	उपाध्यक्ष
३.	मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांनी नियुक्त केलेला जिल्ह्यातील ज्येष्ठ साहित्यिक	सदस्य
४.	मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांनी नियुक्त केलेले जिल्ह्यातील पाच ते सहा ज्येष्ठ कलावंत	सदस्य
५.	संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी नियुक्त केलेला वर्ग १ चा अधिकारी	सदस्य
६.	मुंबई शहर व मुंबई उपनगर जिल्ह्यातील सर्व तहसिलदार	सदस्य
७.	सहाय्यक संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय, मुंबई	सदस्य
८.	संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय	सदस्य सचिव

टीप :-

- कलाक्षेत्रातील ५ ते ६ ज्येष्ठ मान्यवर सदस्य म्हणून नियुक्त करताना उपरोक्त नमूद टीप मधील अ.क्र.१ मधील मार्गदर्शक तत्वे विचारात घेऊन कार्यवाही करावी.
- विशेष समाज कल्याण अधिकारी, मुंबई शहर व उपनगर यांनी बैठकीस उपस्थित राहून त्यांच्याद्वारे केलेल्या अर्जांच्या छाननी संदर्भात तसेच मानधनासाठी

अर्जदारांना पात्र ठरविणाऱ्या योजनेच्या निकषांसंदर्भात समितीच्या सदस्यांना आवश्यक ती प्रशासकीय माहिती द्यावी.

२) समिती गठीत करण्याची कार्यपध्दती :- मुंबई शहर व मुंबई उपनगर हे जिल्हे वगळता, या समितीमधील अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांच्यासह इतर अशासकीय सदस्य यांच्या नावांची शिफारस जिल्ह्याचे मा. पालकमंत्री संबंधित जिल्ह्याचे अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांच्याकडे पाठवतील, आणि संबंधित जिल्हा परिषदेचे अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी हे समितीच्या गठनाचे आदेश तात्काळ काढतील. तसेच मुंबई शहर व मुंबई उपनगर या जिल्ह्यांसाठी संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय, मुंबई हे साहित्य / कलाक्षेत्रातील तज्ञ मान्यवरांची अध्यक्ष, उपाध्यक्ष यांच्यासह इतर अशासकीय सदस्य म्हणून नेमणूक करण्याबाबत प्रस्ताव मा. मंत्री (सां.का.) यांना सादर करतील व यांच्या मान्यतेनंतर मुंबई शहर व मुंबई उपनगर यासाठी जिल्हास्तरीय समितीच्या गठनाचे आदेश संचालनालयामार्फत तात्काळ काढण्यात येतील.

३) समितीचा कालावधी :- समितीचा कालावधी ३ वर्षासाठी राहिल. प्रत्येक ३ वर्षांनंतर समितीची पुनर्रचना करण्यात यावी. मात्र, समितीची पुनर्रचना होईपर्यंत अस्तित्वात असलेली समिती कार्यरत राहिल व तिच्यामार्फत जिल्हास्तरावर मानधनासाठी साहित्यिक / कलावंत निवडण्याची कार्यवाही चालू राहिल. जेणेकरून समितीमार्फत मानधनासाठी साहित्यिक / कलावंत निवडण्याच्या प्रक्रियेत विलंब होणार नाही व त्यामुळे त्यांना मानधनापासून वंचित राहावे लागणार नाही.

२. उपनिर्दिष्ट क्र. १ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आलेल्या सदर योजनेतील इतर नियम व परिशिष्टे कायम राहतील.

३. याप्रकरणी होणारा खर्च हा मागणी क्र. झेडडी-२, मुख्य लेखाशीर्ष २२०५, कला व संस्कृती, (००) ८०० इतर खर्च, (०१) (०१) साहित्य, कला इ. क्षेत्रातील मान्यवर व्यक्तींना आर्थिक सहाय्य, (२२०५ १९०१) (अनिवार्य) ५० इतर खर्च या लेखाशीर्षाखाली उपलब्ध होणाऱ्या तरतूदीमधून भागविण्यात यावा.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२१०११३१३०६५०२१२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने सांक्षारित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(विलास रा. थोरात)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

२. सर्व मा. मंत्री / मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
३. मा. मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांचे विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई
४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) - १, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
५. महालेखापाल (लेखापरीक्षा) - १, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
६. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) - २, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
७. महालेखापाल (लेखापरीक्षा) - २, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
८. वित्त विभाग (व्यय-१५/अर्थसंकल्प-११), मंत्रालय, मुंबई
९. सर्व विभागीय आयुक्त
१०. सर्व जिल्हाधिकारी
११. सर्व जिल्हा परिषदांचे अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी
१२. संचालक, सांस्कृतिक कार्य संचालनालय, मुंबई
१३. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१४. सर्व जिल्हयांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी
१५. सर्व जिल्हा परिषदांचे समाज कल्याण अधिकारी
१६. मुंबई शहर व मुंबई उपनगर या जिल्हयातील सर्व तहसिलदार
१७. सर्व पंचायत समितीचे गट विकास अधिकारी
१८. सर्व जिल्हयांचे कोषागार अधिकारी,
१९. सर्व जिल्हयांचे उप कोषागार अधिकारी,
२०. पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागातील सर्व अधिकारी
२१. निवड नस्ती, सां.का.४